

Valtioneuvoston asetus valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta

1 Johdanto

Ehdotetulla valtioneuvoston asetuksella on tarkoituksena muuttaa valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annettua valtioneuvoston asetusta (132/2014) siten, että ajantasaistettaisiin yhteisten perustietotekniikkapalvelujen tarkempaa määrittelyä, muutettaisiin asiakasneuvottelukunnan toimikauden pituutta, täsmennettäisiin asiakasneuvottelukunnan tehtäviä eräiltä osin sekä täsmennettäisiin palvelujen laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden todentamismenetel-lyn sisältöä.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.11.2022.

2 Asetuksenantovaltuus

Asetuksenantovaltuus perustuu valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 2 §:n 4 momenttiin, 5 §:n 3 momenttiin ja 11 §:n 2 momenttiin.

3 Nykytila ja sen arviointi

Valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetussa laissa (1226/2013, *TORI-laki*) säädetään valtion yhteisten toimialariippumattomien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä. Lain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on tehostaa valtion tieto- ja viestintätekniisiä toimintoja, parantaa palvelujen laatua ja yhteentoimivuutta sekä parantaa palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja ohjausta. Lain tarkoituksena on ollut valtion tieto- ja viestintätekniikan järjestämisen rakenteiden selkiyttäminen kokoamalla hallinnollisesti yhteen valtion tieto- ja viestintätekniisiä toimintoja. Edelleen lailla on luotu puitteet valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuotannon järjestämiseen ja palvelujen käyttöön. Valtioneuvoston asetuksella valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä (132/2014, *TORI-asetus*) säädetään tarkemmin yhteisistä palveluista ja niitä tuottavan palvelukeskuksen toiminnasta.

Yhteisten palvelujen ja palvelukeskuksen toimintaympäristö on muuttunut sen jälkeen, kun TORI-lainsäädäntökokonaisuus on tullut voimaan vuonna 2014. Palvelujen tuotantomallien ja teknologinen kehittyminen on muuttanut valtion yhteisten perustietotekniikkapalvelujen tarpeita asettaen tarpeen tarkastella palveluja ja niiden sisältöä. TORI-asetuksen 1 §:n listaa valtion yhteisten perustietotekniikkapalvelujen osalta ei ole muutettu lain antamisen jälkeen, joten on tarpeellista ajantasais- taa palvelujen määrittely nykyisten tarpeiden ja tuotantomallien osalta. Esimerkkinä tuotantomallien nopeasta muutoksesta voidaan pitää pilvituotantomallin yleistymistä myös perustietotekniikkapal-velujen tuottamisessa. Vastaavasti valtion virastojen työnteon tavat ovat muuttuneet ja tarpeet moni- paikkaisen työn tekemiseen ovat lisänneet yhteisöllisten ja ryhmätyötä tukevien tieto- ja viestintä- tekniisten palvelujen tarvetta, ja näiden palvelujen lisääminen valtion yhteisiksi perustietotekniikka- palveluksi on tarpeellista.

Voimassa olevassa TORI-asetuksen 5 §:ssä palvelukeskuksen tuottamat tietoturvallisuuteen liittyvät palvelut ovat liittyneet ainoastaan tietoliikennepalveluihin. Lain voimassaoloaikana tietoturvallisuuteen liittyvät palvelut ovat muodostuneet laajemmaksi kokonaisuudeksi, jossa tietoliikenteen turvaaminen on vain yksi osa-alue. Lain voimassaoloaikana myös kyberturvallisuuteen liittyvät uhat ovat muuttuneet ja tietoturvapalvelujen merkitys valtion yhteisten perustietotekniikkapalvelujen kokonaisuudessa on korostunut. Tietoturvallisuuspalvelujen nykyinen kokonaisvaltainen merkitys on tarpeellista huomioida asetuksessa palvelujen määrittelyssä.

TORI-lain mukaisten yhteisten palvelujen, erityisesti yhteisten perustietotekniikkapalvelujen tuotannosta on vuodesta 2014 alkaen vastannut palvelukeskuksena toimiva Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori. Valtorin toiminnan vakiintumisen myötä on noussut esiin muutostarpeita palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Valtorin asiakkaat ja valtiovarainministeriö Valtorin ohjaajana ovat arvioineet palvelukeskuksen toiminnan laatua ja kustannustehokkuutta. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota Valtorin palvelujen laatuun ja kustannustehokkuuteen. Kehittämistarvetta on todettu toiminnan paremmassa dokumentoimisessa sekä kustannustehokkuuden varmistamisessa.

TORI-lakia muutettiin vuonna 2020 siten, että palvelukeskuksen hallitus lakkautettiin ja siten osaltaan ohjausta selkiytettiin. TORI-muutoslain käsittelyn yhteydessä hallintovaliokunta kiinnitti mietinnössään HaVM 3/2020 vp huomiota Valtorin palvelujen laatuun ja kustannustehokkuuteen liittyviin ongelmiin sekä tarpeeseen kehittää asiakasohjausta ja asiakasohjautuvuutta. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt tähän liittyviä toimenpiteitä, muun muassa Valtorin asiakasneuvottelukunnan roolin kehittäminen, TORI-palvelujen hallintamallin käyttöönotto sekä palvelujen laatuun liittyvien yhteistyöryhmien perustamiset. Syksyllä 2022 käynnistetään Valtorin tuottamien palvelujen kehittämisen yhteistyöryhmä, jonka tarkoituksena on antaa Valtorille suoraa asiakasohjausta palvelujen kehittämisen suuntaviivoiksi.

Palvelukeskus tuottaa ja kehittää TORI-lain mukaisesti valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja asiakkaidensa toiminnan tarpeiden pohjalta. Palvelukeskuksen on palveluiden kehittämiseen laatimissaan toimintamalleissa ja -prosesseissa varmistettava, että sekä laadullinen että toiminnallinen vaatimuksenmukaisuus tulee palveluissa asianmukaisesti huomioitua ja että asiakkaille annetaan tarvittavilta osin mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa ao. prosessin aikana. Asiakasvaikuttamista sekä yhteistyötä tukemaan on laadittu palveluiden kehittämiseen ja vaatimustenmukaisuuden edistämiseen liittyviä toimintakuvauksia, joiden mukainen valmistelu ja käsittely tapahtuvat tätä varten perustetuissa yhteistyöryhmissä. Asetustasolla on säädettävä toimintaa tukevista toimenpiteistä yhteistoiminnan sujuvuuden sekä yhtenäisen ja avoimen toiminnan varmistamiseksi.

Palvelukeskustoiminnassa yhtenäisten ja tehokkaiden toimintamallien sekä -prosessien käyttäminen on edellytys tulokselliselle toiminnalle. Valtori on palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden saavuttamiseksi parantanut palvelukeskuksen perustana olevia toimintamalleja ja -prosesseja. Samaan aikaan on kuitenkin noussut esiin tarve kuvata järjestelmällisesti palvelukeskustoiminnan toimintamalleja ja -prosesseja. Tästä syystä on tarpeellista asetuksen tasolla säätää nykyistä täsmällisemmin palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden todentamismenettelystä, jolla palvelujen kehittämistä, ylläpitoa sekä tuotantoa johdetaan ja seurataan. Toimintamallien ja -prosessien parantaminen on käynnissä, mutta siihen liittyvän dokumentaation vähimmäistaso on tarpeen määrittellä nykyistä selkeämmin ja tarkemmin.

Asetuksen tasolla tarkennettavalle kustannuslaskentaa koskevalle sääntelylle on tarve, sillä valtion yleinen taloudenhoitoa koskeva sääntely ei sisällä säännöksiä, jotka ottaisivat huomioon palvelukeskuksen tuottamien palvelujen yksinoikeusaseman ja sitä kautta palvelutuotantoon kohdistuvat erityiset vaatimukset toiminnan läpinäkyvyydestä toiminnan tuloksellisuuden osoittamiseksi. Valtion talousarviosta annetun lain (423/1088) 16 §:n 2 momentin mukaan viraston ja laitoksen on järjestettävä maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta siten, että maksullisen toiminnan vuositulos voidaan esittää tilinpäätöksen yhteydessä, jollei maksullinen toiminta ole vähäistä. Edelleen valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992), jatkossa *talousarvioasetus*, 55 §:n 1 momentin mukaan viraston ja laitoksen on järjestettävä kirjanpitoa lisäksi toiminnan tuloksellisuuden seuranta (tuloksellisuuden laskentatoimi) siten, että ne tuottavat taloudellisella ja luotettavalla tavalla viraston ja laitoksen ulkoisessa ohjauksessa tarvittavat olennaiset tiedot sekä talousarvioasetuksen 63 ja 65 §:ssä säädetyt tilinpäätös- ja toimintakertomustiedot. 65 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kirjanpitoyksikön tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen tulee sisältää toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta, maksullisen toiminnan tulosta ja kannattavuutta ja yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuutta sekä niiden kehitystä koskevat tärkeimmät tiedot (*toiminnallisen tehokkuuden tiedot*). Valtiokonttorin määräyksessä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman sekä tuloslaskelman laatimisesta (VK/54895/00.00.01.06.00/2020) todetaan kustannusvastaavuuslaskelman tasosta erityislakien perusteella määräytyvien maksujen osalta, että jokaisessa erityislaissa maksulliseksi määriteltyä toimintaa pidetään omana osa-alueenaan ja kustakin osa-alueesta on erikseen laadittava kustannusvastaavuuslaskelma.

Tällä hetkellä palvelukeskus raportoi yhteisiä palveluja koskevan kustannuslaskennan yleisen valtion taloudenhoitoa koskevan sääntelyn mukaisesti käyttäen neljää erillistä kustannusvastaavuuslaskelmaa seuraavasti: yksi laskelma kuvaa palvelukeskusta kokonaisuutena, toinen TORI-liiketoimintaa kokonaisuutena, kolmas TORI-liiketoiminnan kilpailulain 30 d § mukaista eriytettävää toimintaa ja neljäs palvelukeskuksen turvallisuusverkkoliiketoimintaa kokonaisuutena. Palvelukeskuksen kustannuslaskennalle asetettavien vaatimusten tulee kuitenkin olla tarkempia ja vaatimuksissa on huomioitava palvelukeskustoiminnan ominaispiirteet koskien liiketoiminnallisia periaatteita.

Yhteisten palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi on keskeistä huolehtia palvelujen riittävästä yhtenäistämisen tasosta. Yhtenäistäminen tuottaa palvelujen tuotantomallin rajaamisen myötä kustannustehokkuutta. Jotta palveluja voidaan yhtenäistää, tarvitaan palvelujen sisäistä ja palvelujen välillä olevaa yhteentoimivuutta. Esityksen tavoitteena on, että riittävän systemaattisella laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden kokonaisjärjestelyllä edistetään yhteisten palvelujen ja palvelukeskuksen palvelutuotannon yhteentoimivuutta valtionhallinnon tasolla. Tulevaisuudessa tulevat lisähyödyt voidaan saavuttaa palvelujen tarkoituksenmukaisella yhtenäistämällä ja erityisesti yhteentoimivuuden varmistamisella. Yhteentoimivuuden varmistamisen edellytyksenä on riittävät kuvaukset, joiden perusteella palveluja voidaan kehittää asiakastarpeista ja tuottaa sellaisella tavalla, että palvelut ovat suurelta osin yhteentoimivia valtionhallinnon sisällä. Yhteentoimivuudella edistetään jatkossa palvelujen modulaarisuutta ja ns. massaräätälöintiä tarkoittaen sitä, että pyritään yhtä aikaa tuottamaan juuri asiakkaan haluama ratkaisu sekä samalla hyödyntämään massatuotannon etuja ja saavuttamaan kustannus- ja toimitusaikahyötyjä.

TORI-lain tavoitteena on, että valtionhallinnon toimialariippumattomat ICT-palvelut ovat kustannustehokkaita. Valtorin toiminnassa ei oltu saavutettu kustannustehokkuudelle ja -säästöille asetettuja tavoitteita vuonna 2019 (Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomus 4/2019). Valtorin hallinnoitavaksi siirrettyjen palvelujen kustannustehokkuus oli tarkastuskertomuksen mukaan heikentynyt. Valtorin palveluista noin 70 % oli asiakaskohtaisia palveluita, joissa

palvelun tuottaa ulkoinen palveluntuottaja ja Valtorin toiminta voi rajoittua sopimuksien hallintoihin. Mahdollisuudet lisäarvoa tuottaviin palveluihin olivat siten rajalliset. Myöskään uusia keskitettyjä palveluja ei tarkastuksessa käytettävissä olleiden laskelmien perusteella katsottu kustannustehokkaammiksi kuin aikaisempia järjestelyjä tai markkinoilta saatavia palveluja. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuksen mukaan Valtori ei ole pystynyt aina vahvistamaan keskitetyn palvelun todellisia kustannuksia etukäteen. Myöskään Valtorin arviot käyttöönottoprojektien kustannuksista eivät ole aina pitäneet paikkaansa. Valtiontalouden tarkastusvirasto katsoikin, että jatkossa Valtorin on syytä kehittää kustannuslaskentaansa, jotta se pystyy kertomaan nykyistä tarkemman arvion palvelun ja sen käyttöönottoprojektin hinnasta asiakkaan käyttöönottopäätöksen pohjaksi. Tällöin ainakaan asiakkaan puutteellinen käsitys kustannuksista ei hidasta käyttöönottopäätösten tekemistä.

Valtiovarainministeriö toteutti vuosina 2019-2020 Valtorin ulkoisen arvioinnin, jonka kohteena oli palvelukeskuksen kustannustehokkuus ja palvelukyky. Arvioinnin loppuraportin (Deloitte 1.3.2021) mukaan kustannustehokkuus Valtorissa vaihteli palvelualueittain. Valtorin palvelutuotantoprosessien todettiin olevan jonkin verran matalammalla kypsyytasolla kuin verrokeilla. Valtorin palveluiden hintaan vaikuttavat ulkoisten tuotannon tekijöiden hinta, palvelutuotannon tehokkuus (esimerkiksi Valtorin kyky hallita asiakastarpeita, palveluprosessien automaation aste, palvelumallien tehokkuus, resurssien käytön tehokkuus sekä itsepalvelumahdollisuudet) ja Valtorin yleiskustannukset. Arvioinnin mukaan yksityisen sektorin markkinahintoihin verrattuna Valtori oli kilpailukykyinen asiantuntijapalveluissa sekä tietoliikennepalvelussa. Selkeimmin Valtori jäi markkinahintatasosta jälkeen käyttöpalveluissa ja työasemapalvelussa. Palvelualuekohtaista työn tuottavuutta arvioitiin ylläpitoa vaativien palvelukomponenttien hintavertailun kautta. Näissä Valtori jäi useimmiten markkinaverrokeista jälkeen pääasiassa vähäisen automaation, analytiikan, kapasiteetin optimoinnin sekä itsepalvelumahdollisuuksien vuoksi. Merkittäväksi tehokkuutta ja tuottavuutta heikentäväksi tekijäksi arvioinnissa tunnistettiin palvelumallien moninaisuus. Valtorin palveluportfolio on ollut hajanainen ja palveluita on toimitettu asiakkaille useilla erilaisilla palvelumalleilla. Asiakaskohtaisten ratkaisujen suuren lukumäärän (arvioinnin ajankohtana noin 280) vuoksi organisaation toiminnan harmonisointi on ollut vaikeaa.

Valtorin vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan kokonaiskustannusvastaavuus oli 99,5 prosenttia. Valtorin vakiopalveluiden hinnat pysyivät pääsääntöisesti ennallaan tai laskivat vuonna 2021. Tuotettujen palveluiden yksikköhinnat laskivat keskimäärin 4,7 prosenttia. Asiantuntijoiden henkilötyön tuntihinnat pysyivät edellisvuoden tasolla. Laskutusaste (TORI- ja TUVE -palveluissa yhteensä) oli 73 prosenttia. Valtiovarainministeriö toteaa kannanotossaan Valtorin vuoden 2021 tilinpäätöksestä (VN/5528/2022), että tuloksellisuuden parantamiseksi Valtorin tulee varmistaa positiivisen tuottavuuskehityksen jatkuminen. Valtiovarainministeriö katsoo, että vaikka kustannussäätöjä voidaan arvioida tietyiltä osin saavutetun Muutosohjelmassa 2020-2022, eivät kustannustehokkuustavoitteet ei ole vielä täysin toteutuneet. Valtiovarainministeriö toteaa kannanotossaan, että Valtorin tulee myös arvioida kokonaiskustannusten tason kehitystä suhteessa Valtorin omien henkilötyövuosien ja tuotettujen palveluiden määrän kehitykseen. Työtä asiakkailta veloittettavien kustannusten alentamiseksi ja asiakaslaskutuksen tehostamista sekä laskutuksen oikea-aikaisuuden ja raportoinnin parantamista tulee edelleen jatkaa. Lisäksi kehittämishankkeiden kustannusvaikuttavuusanalyysien laatua tulee parantaa siten, että niissä otetaan nykyistä paremmin huomioon myös valtion konsernitason kokonaisuhyötyjen ja tuloksellisuuden näkökulma.

4 Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Yhteiset perustietotekniikkapalvelut. Pykälässä säädetään TORI-lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisista, yhteisinä perustietotekniikkapalveluina kehitettävien ja tuotettavien palveluiden tai niiden käyttöä tukevien palveluiden ryhmittelyistä. Pykälää ajantasaistettaisiin palvelujen ryhmittelyn osalta siten, että se vastaisi terminologialtaan ja palveluiltaan yhteisiksi perustietotekniikkapalveluiksi omaksuttuja palveluja.

Voimassa olevassa pykälässä perustietotekniikkapalveluja ovat seuraavat:

- 1) päätelaite- ja käyttäjätukipalvelut;
- 2) viestintätekniset palvelut;
- 3) tietoliikennepalvelut;
- 4) käyttöpalvelut;
- 5) toimistosovellukset.

Uudeksi palveluryhmittelyksi ehdotetaan seuraavaa:

- 1) päätelaite- ja käyttäjätukipalvelut;
- 2) tieto- ja viestintätekniset työympäristöpalvelut;
- 3) tietoliikenne- ja integraatiopalvelut;
- 4) käyttö- ja kapasiteettipalvelut;
- 5) tietoturva- ja valvontapalvelut.

Pykälän *1 kohta* säilyisi ennallaan ja koskisi siten päätelaite- ja käyttäjätukipalveluita, kuten työasemiin, mobiililaitteisiin tai muihin päätelaitteisiin liittyviä palveluja, työasemaverkon ja tulostuksen palveluja sekä käyttäjien tukitoiminnan palveluja ja identiteetin ja käyttövaltuuksien hallintaan liittyviä palveluja.

Pykälän *2 kohta* koskisi toimitilojen ja monipaikkaisen työn tieto- ja viestintäteknisiä työympäristöpalveluita, kuten toimistotyöhön liittyviä ohjelmistoja, viestintään, kuten sähköpostipalveluihin, videoneuvotteluihin ja verkkokokouksien järjestämiseen liittyviä sovelluksia ja palveluja sekä ryhmätyötiloja ja muita ryhmätyöhön liittyviä palveluja. Työnteon tapojen muuttuessa ja monipaikkaisen työnteon yleistyessä tieto- ja viestintäteknisten työvälineiden merkitys korostuu työn suorittamisen ja johtamisen välineinä. Pykälän 2 kohdan tarkoituksena on yksilöidä tieto- ja viestintätekniset työympäristöpalvelut selkeäksi omaksi kokonaisuudekseen.

Pykälän *3 kohta* koskisi tietoliikenne- ja integraatiopalveluja, kuten runko- ja lähiverkkopalveluja, verkkojen liitäntäpalveluja ja etäyhteyspalveluja sekä integraatio- ja sanomanvälityspalveluja. Tietoliikenne- ja integraatiopalvelut muodostavat tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden, jossa verkkojen ja organisaatioiden rajoille syntyvien rajapintojen yhdistäminen toteutetaan.

Pykälän *4 kohta* koskisi käyttö- ja kapasiteettipalveluita, kuten konosalipalveluja ja omissa tiloissa sekä pilvipalveluina tuotettavia kapasiteettipalveluja ja tietokanta- ja sovellusalustapalveluja sekä edellä mainittujen käyttöpalveluja.

Pykälän *5 kohta* koskisi tietoturva- ja valvontapalveluja, kuten päätelaitteiden sekä verkkoyhteyksien suojaukseen ja tietoturvan ylläpitämiseen liittyviä palveluja sekä hallintaan ja valvontaan liittyviä palveluja. Tietoturva- ja valvontapalvelujen kokoamisen tavoitteena on korostaa perustietotekniikkapalvelujen osalta näiden palvelujen tärkeyttä ja erityisesti tietoturvapalvelujen sekä valvonta-

palvelujen toiminnallista yhteyttä. Verkonvalvontapalvelujen sekä tietoturvalvomopalvelujen toiminnallinen yhteys on ilmeinen valtion perustietotekniikan tilannekuvan muodostamisen kannalta, minkä takia on tarkoituksenmukaista liittää nämä palvelut yhdeksi palvelukokonaisuudeksi.

Palveluryhmiin kuuluvat, käyttöön otettavat yksittäiset palvelut ja palveluiden sisällöt määräytyisivät palvelukeskuksen ja sen asiakkaiden välisissä yhteistyömenettelyissä, kuten palvelukeskuksen yhteistyöryhmien yhteydessä.

5 §. Palvelukeskuksen tehtävät. Asetuksen 5 §:ssa säädetään palvelukeskuksen tehtävistä. Pykälässä säädetään niistä palveluista, joita palvelukeskus tuottaa ja kehittää.

Pykälän 1 momentissa säädetään sellaisista asetuksen 1 §:n yhteisiin perustietotekniikkapalvelujen palvelukokonaisuuksiin kuuluvista palveluista, joita palvelukeskus tuottaa ja kehittää. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin vastaamaan ehdotettua 1 §:n ryhmittelyä ja siihen kuuluvia palveluja. Tarkoituksena on ajantasaistaa palvelukeskuksen tuottamien palvelujen listaa siten, että se vastaisi paremmin palvelukeskuksen tuottamien palvelujen nykyistä sisältöä sekä ottaisi huomioon teknologisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia, työn ja työympäristöjen muutosta sekä palvelukeskuksen asiakkaiden tarpeita.

Voimassa olevan asetuksen 13 §:ssä säädetään yhteisten palvelujen käyttöveloitteesta. Käyttöveloite kohdistuu nimenomaisesti 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin palveluihin. Käyttöveloitteen tosiasiallinen laajuus ei laajenisi nykyisestä, vaikka palveluryhmittelyä uudistetaan. Palveluryhmittely vastaa palvelukeskuksen nykyisin tuottamia palveluja. Esimerkiksi tietoturvallisuuden palveluiden käyttö on osittain ollut jopa välttämätöntä osana palvelukeskuksen muun palvelun käyttöä palveluiden turvallisuuden varmistamiseksi.

6 §. Asiakasneuvottelukunta. Pykälää muutettaisiin siten, että asiakasneuvottelukunta asetettaisiin kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Palvelukeskuksen toiminnan ja asiakasohjauksen näkökulmasta on käytännössä havaittu, että asiakasneuvottelukunnan kokoonpanoa on tarkoituksenmukaista tarkistaa nykyistä neljän vuoden aikajaksoa lyhyemmin väliajoin. Jatkossa valtiovarainministeriö asettaisi asiakasneuvottelukunnan kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

7 §. Asiakasneuvottelukunnan tehtävät. Pykälän *1 momentin* johdantokappaletta muutettaisiin siten, että täsmennettäisiin asiakasneuvottelukunnan tehtävien osalta asioiden ennakkollista käsittelyä. Johdantokappaleeseen lisättäisiin maininta siitä, että asiakasneuvottelukunnan tehtävänä on ennen asian ratkaisua käsitellä momentin kohdissa luetellut asiat. Vahvan asiakasohjauksen varmistamiseksi olisi tärkeää, että asiakkaiden kannalta keskeisissä palvelukeskuksen toimintaan liittyvissä asioissa kuultaisiin asiakasneuvottelukuntaa ennen päätöksentekoa. Asiakasneuvottelukunta on palvelukeskuksen neuvoa-antava elin ja asiakasohjauksen vaikuttavuuden näkökulmasta on tärkeää, että sen näkemysten huomioiminen ja yhteensovittaminen palvelukeskuksen näkemysten kanssa tapahtuu oikea-aikaisesti edistäen siten yhteisten palveluiden laadun ja yhteentoimivuuden sekä palvelutuotannon kustannustehokkuuden kannalta tarkoituksenmukaisten ratkaisujen tekemistä.

Asioiden ennakkollisen käsittelyn lisäksi asiakasneuvottelukunnan tehtävänä olisi momentin kohdissa määriteltyjen asioiden seuraaminen. Tältä osin johdantokappale vastaisi voimassa olevaa säännöstä. Siten jatkossakin olisi tarkoitus, että asioiden ennakkollisen käsittelyn lisäksi asiakasneuvottelukunta osallistuisi myös tehtyjen ratkaisujen ja niiden toimeenpanon seurantaan.

14 §. *Yhteisten palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden todentamismenettely.* Pykälässä säädetään valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuista laatuvaatimusten ja kustannustehokkuuden todentamismenettelyistä. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon Yhteisten palvelujen laadun ja kustannustehokkuuden todentamismenettely, mikä vastaa paremmin pykälän sisältöä.

Voimassa olevan pykälän mukaan palvelutuottajien on käytettävä palvelutuotannossaan laadunhallintajärjestelmää palvelun laadun, palvelutasojen ja kustannustehokkuuden ylläpitämiseen ja jatkuvaan kehittämiseen sekä asiakaskohtaiseen ja muuhun seurantaan ja raportointiin. Pykälää ehdotetaan täsmennettävän todentamismenettelyjä koskevien vaatimusten osalta. Lisäksi vaatimukset ehdotetaan kohdennettavan nimenomaisesti yhteisiä palveluja tuottavaan palvelukeskukseen.

Pykälän *1 momentin* mukaan palvelukeskuksella olisi oltava palvelujen kehittämisessä ja palvelutuotannossa dokumentaatiosta, toimintaprosesseista ja muista menettelyistä, kuten esim. ulkoisista arvioinneista ja auditoinneista, koostuva kokonaisjärjestely palvelun laadun, palvelutasojen ja kustannustehokkuuden johtamiseen, todentamiseen sekä asiakaskohtaiseen ja muuhun seurantaan ja raportointiin (*kokonaisjärjestely*). Voimassa olevaa säännöstä muutettaisiin siten, että laadunhallintajärjestelmän sijaan käytettäisiin termiä kokonaisjärjestely, joka koostuu dokumentaatiosta, toimintaprosesseista ja muista menettelyistä. Uusi termi kuvaisi paremmin tavoiteltua kokonaisjärjestelyä, johon sisältyisi kokonaisvaltaisesti sekä laadunhallinnan että kustannustehokkuuden todentamista ja ylläpitoa koskevia ulottuvuuksia sen sijaan, että vaadittaisiin jonkin tietyn standardoidun järjestelmän ja teknisen toteutustavan käyttämistä. Edelleen säännöksessä tarkennettaisiin sitä, että palvelutuotannon lisäksi myös palvelujen kehittämisvaiheeseen tulisi ulottaa kokonaisjärjestely. Palvelujen laatuun ja kustannustehokkuuteen vaikuttavat asiat määrittäytyvät suuressa määrin jo palvelujen kehittämisvaiheessa, joten olisi tärkeää, että palvelukeskuksen laadun ja kustannustehokkuuden todentamismenettelyt ulottuisivat myös palvelujen kehittämisvaiheeseen. Kokonaisjärjestelyn lähtökohtana voidaan pitää palvelujen elinkaarenhallintaa. Kokonaisjärjestelyä tulisi siten ylläpitää ja päivittää koko palvelujen elinkaaren ajan.

Säännöksessä täsmennettäisiin myös kokonaisjärjestelyn tarkoitusta. Tarkoituksena olisi yhtäältä se, että palvelukeskus hyödyntäisi kokonaisjärjestelyä palvelutuotannon johtamisessa sekä toiminnan kehittämisessä ja toisaalta se, että palvelukeskus pystyisi kokonaisjärjestelyn avulla raportoimaan ja todentamaan asiakkaille ja valtiovarainministeriölle palvelujen laadun sekä kustannustehokkuuden. Tarkoituksena on tuottaa tilannekuva palvelukokonaisuudesta sekä asiakaskohtaisesti että valtionhallinnon kokonaistasolla. Palvelukeskuksen tulisi seurata ja arvioida kokonaisjärjestelyn toimivuutta osana tehtäviensä laadukkaan toiminnan varmistamista.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin siitä kokonaisjärjestelyyn sisältyvästä dokumentaatiosta, joka palvelukeskuksella tulisi ainakin olla ajantasaisena olemassa. Momentissa määriteltävä vähimmäisdokumentaatiotaso osaltaan ohjaisi palvelutuotannon johtamista ja osaltaan selkiyttäisi sitä läpinäkyvyyden tasoa, jota palvelukeskuksen palvelutuotannolta vaaditaan sen tuloksellisuuden seuraamiseen ja arvioimiseen niin asiakkaiden kuin ohjauksen tietotarpeita varten. Lisäksi dokumentaation tavoitteena on osaltaan varmistaa palvelukeskuksen tuottamien palvelujen yhteentoimivuutta TORI-lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti. Dokumentaatio voisi olla joko palvelukeskuksen itse tuottamaa tai ulkoisen palvelutuottajan tuottamaa riippuen palvelun tuotantomallista. Palvelukeskuksella on velvollisuus varmistaa, että sekä palvelukeskuksen oma että tarvittaessa ulkoisen palveluntuottajan dokumentointi olisi riittävää ja ajantasaista.

Momentin 1 kohdassa säädettävällä palvelun kehittämisen dokumentaatiolla tarkoitettaisiin niitä palvelun kehittämisen eri vaiheissa tuotettavia ja jatkokehittämisessä ylläpidettäviä kuvauksia, joilla pystytään osoittamaan palvelun toiminnallinen ja ei-toiminnallinen vaatimustenmukaisuus sekä joilla mahdollistetaan palvelun oikeanlainen käyttö, ylläpito ja edelleen kehittäminen. Momentin 2 kohta velvoittaisi palvelukeskusta laatimaan ja ylläpitämään ajantasaista palveluluetteloa sen tuottamista palveluista. Momentin 3 kohdassa säädettävillä palvelukuvauksilla tarkoitettaisiin ajantasaisia palvelukuvauksia palvelukeskuksen tarjoamista palveluista sisältäen esimerkiksi palvelutasotavoitteiden määrittelyn. Momentin 4 kohta velvoittaisi palvelukeskusta ylläpitämään ajantasaisena dokumentaatiota, jolla se osoittaa tuotannossa olevien palvelujen laadun sisältäen myös esimerkiksi tietoturvallisuuden ja varautumisen vaatimustenmukaisuuden, palvelujen seurannan suorituskykymitarit ja -dokumentoinnin sekä asiakastyytyväisyyden mittaamisen. Momentin 5 kohdan perusteella palvelukeskuksella olisi velvollisuus ylläpitää palvelutuotannon prosessikuvauksia kuten esimerkiksi ratkaisu- ja ohjausprosessien kuvauksia. Prosessikuvaukset kattavat myös esimerkiksi turvallisuuden-, häiriö-, varautumisen- ja muutostenhallinnan.

Käytännössä prosessikuvauksissa kyse olisi samoista toimintaprosesseista, jotka palvelukeskuksen on kuvattava julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 5 §:n perusteella tiedonhallintamallissaan. Kokonaisjärjestelyssä näkökulmana ja tuotettavan tiedon tason ja esittämistavan määräävänä tekijänä olisi nimenomaisesti palvelutuotannon järjestäminen ja johtaminen sekä raportointi asiakkaiden ja valtiovarainministeriön suuntaan. Palvelukeskus voisi siten sisällyttää tiedonhallintamallinsa tietoja osaksi laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden kokonaisjärjestelyä, mikä ilmentää kokonaisjärjestelyä loogisena kokonaisuutena. Palvelukeskuksen tulisi erityisesti kuvata ne tiedonhallintamallin rajapinnat, joita asiakasvirastot tarvitsevat oman toimintansa tueksi. Vastavasti palvelukeskuksen asiakkaat ottaisivat huomioon palvelukeskuksen tuottaman dokumentaation, erityisesti 1, 3, 4 ja 5 kohdassa määritellyn dokumentaation omassa tiedonhallintamallissaan arvioi-
dessaan palvelukeskuksen palvelun soveltuvuutta ja tiedonhallintamallin kehitystarpeita. Tämä edistäisi osaltaan yhteisille palveluille asetettua yhteentoimivuuden vaatimusta. Dokumentaation tulee noudattaa TORI-lain 2 §:n 3 momentin perusteella syntyviä yhteentoimivuuden vaatimuksia, jotta yhteentoimivuus voidaan varmistaa virastojen välillä ja valtionhallinnon sisällä.

Palvelujen laatua koskevien dokumentointivaatimusten lisäksi kokonaisjärjestelyyn tulisi sisällyttää palveluiden kustannustehokkuutta osoittava dokumentaatio. Momentin 6 kohdan mukaan palvelukeskuksen tulisi tuottaa kuvaus kustannuslaskentamallista palvelun hinnoittelun perustaksi. Momentin 7 kohdan mukaan palvelukeskuksen tulisi dokumentoida palvelun hinnasto. Tällä hetkellä palvelukeskus raportoi yhteisiä palveluja koskevan kustannuslaskennan yleisen valtion taloudenhoitoa koskevan sääntelyn mukaisesti viraston toiminnan ja talouden kokonaistasolla osa-alueittain. Kohdassa säädettävällä velvoitteella dokumentoida kustannusrakenne palvelukohtaisesti edistettäisiin tarpeellista palvelukeskuksen palvelujen hinnoittelun ja kustannusrakenteen läpinäkyvyyttä.

TORI-lain 6 §:n 1 momentin mukaan palvelukeskus on virasto, jonka palvelutuotannossa, ohjaamisessa ja johtamisessa, seurannassa ja valvonnassa sekä rahoituksessa ja kustannuslaskennassa noudatetaan liiketoiminnallisia periaatteita. Liiketoiminnallisten periaatteiden toteuttamisessa keskeistä on se, että palvelukeskuksen toimintamenot, mukaan lukien investoinnit ja kehittäminen, katetaan asiakkailta laskutettavilla palvelumaksuilla palvelukeskuksen tavoittelematta kuitenkaan toiminnassaan liiketoiminnallista voittoa. Edelleen TORI-lain 12 §:n mukaan palvelukeskuksen palveluistaan saamien maksujen on katettava suoritteiden tuottamisesta palvelukeskukselle aiheutuvat kokonaiskustannukset. TORI-lain 2 §:n 3 momentin perusteella palvelukeskuksen tuottamien palvelujen on oltava kustannustehokkaita, jotta palveluita voidaan edellyttää käytettävän ja ne toteuttavat sitä ta-

voitetilaa, jota yhteisten palvelujen palvelutuotannolle on asetettu. Tavoitteena on se, että palvelukeskus tuottaa asiakastarpeeseen perustuvia palveluja kustannustehokkaasti. Palvelujen kustannustehokkuuden toteutumisen seuranta edellyttää palvelukeskuksen palveluiden kustannuslaskennan rakenteen läpinäkyvyyttä.

Pykälän uudessa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että palvelukeskuksen tulisi pitää 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota asiakkaiden, asiakasneuvottelukunnan ja valtiovarainministeriön saattavilla. Kokonaisjärjestelyssä syntyvän dokumentaation avulla palvelukeskuksen asiakkaiden tulisi pystyä arvioimaan, vastaavatko palvelukeskuksen tuottamien palvelujen sisällöt, laatu ja palvelutasot niiden tarpeisiin. Puolestaan valtiovarainministeriö yhteisten palvelujen ja palvelutuotannon ohjauksesta vastaavana toimijana tarvitsee tietoja arvioidakseen sitä, toteutuvatko yhteisten palvelut ja niiden palvelutuotanto tavoitellulla tavalla. Momentissa ei säädettäisi tavasta, jolla dokumentaatio tulee antaa, vaan momentti jättäisi harkinnanvaraa tarkoituksenmukaisten keinojen ja menettelyjen käyttämisessä.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin menettelystä, joka on toteutettava ennen kuin palvelukeskus voisi ottaa tuotantokäyttöön asetuksen 5 §:ssä palvelukeskuksen vastuulle määritellyn palvelun. Pykälän 4 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan palvelukeskuksen tulisi tehdä päätös siitä, että se ottaa 5 §:n mukaisen palvelun tuotantokäyttöön. Tarkoituksena olisi, että palvelukeskuksen tulisi tehdä päätös ensinnäkin tilanteessa, jossa se ottaa uuden palvelun tuotantokäyttöön. Lisäksi palvelun ottamisesta tuotantokäyttöön olisi myös kyse tilanteessa, jossa palveluun tehdään sellaisia merkittäviä muutoksia, että palvelun vaatimustenmukaisuus on arvioitava uudelleen. Myös tällaisissa tilanteissa palvelukeskuksen tulisi tehdä päätös muuttuneen palvelun viemisestä tuotantoon.

Momentin toisen virkkeen mukaan päätöksen perusteena tulisi olla 2 momentissa tarkoitettu dokumentaatio. Toisin sanoen palvelukeskuksella tulisi olla olemassa tuotantokäyttöön otettavasta palvelusta 2 momentin mukainen dokumentaatio asianmukaisesti laadittuna ennen kuin palvelu voidaan hyväksyä tuotantokäyttöön. Menettelyn tarkoituksena olisi varmistaa, että palvelukeskus tekee tuotantokäyttöä koskevan ratkaisun asianmukaisen valmistelun perusteella varmistuen, että palvelu täyttää todennetusti sille asetetut vaatimukset ja vastaa siten asiakkaiden tarpeita, minkä lisäksi yleiset edellytykset tuotantokäytölle täyttyvät. Päätöksen luonne olisi tosiasiallista hallintotoimintaa, mikä perustuu palvelukeskuksen tehtävään tuottaa yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja. Päätöksellä ei välittömästi ratkaistaisi yksittäistapauksessa kenenkään etuun, velvollisuuteen tai oikeudellisesti määriteltyyn etuun liittyvää asiaa. Päätöksestä ei siten voisi myöskään valittaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 2 momentin perusteella. Palvelukeskuksen päätöksen jälkeen palvelukeskuksen asiakkaiden olisi mahdollista ottaa palvelu palvelusopimusten perusteella sovitusti käyttöön.

Lisäksi pykälän kolmannen virkkeen mukaan, palvelukeskuksen tulisi kuulla asiakasneuvottelukuntaa ennen päätöksen tekemistä. Kuulemisen tarkoituksena olisi varmistaa, että asiakkaat, joille palvelukeskus tulee tuottamaan kehittämäänsä palvelua, pystyvät kuulemismenettelyn avulla vaikuttamaan siihen, että palvelu soveltuu asiakkaan tarpeeseen. Valtorin asiakasohjauksen toteuttamisessa asiakasneuvottelukunta on keskeinen toimielin, jonka toiminta on järjestetty siten, että palvelukeskuksen asiakkaiden ääni tulee edustuksellisuuden kautta kattavasti esille. Asiakasneuvottelukuntaa voidaan pitää tarkoituksenmukaisena osapuolena kuulemismenettelyn toteutuksessa. Mikäli palvelukeskuksen tuottama palvelu tulisi käyttöön vain rajatussa asiakasjoukossa, momentissa säädetty menettely ei estäisi palvelukeskusta kuulemasta lisäksi erikseen yksittäisiä asiakkaita. Lähtökohtana kuitenkin olisi, että palvelukeskuksen olisi kuultava ainakin asiakasneuvottelukuntaa ennen 5 §:ssä määritellyn palvelun ottamista tuotantokäyttöön.

5 Vaikutukset

Asetusmuutoksesta ei aiheudu välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Laadun ja kustannustehokkuuden osoittamismenettelystä säätäminen voimassa olevaa asetusta tarkemmalla tasolla edellyttää sitä, että palvelukeskus kehittää nykyistä laadun ja kustannustehokkuuden osoittamismenettelyä vastaamaan asetuksessa säädettäviä vaatimuksia. Palvelukeskus pystyy tekemään tarvittavaa kehittämistyötä olemassa olevien resurssien puitteissa. Kehittämistoimenpiteitä on jo tehty ja osa niistä on käynnissä. Palvelukeskuksen toimintaa on kehitetty vuosien 2020-2022 aikana valtiovarainministeriön erillismäärärahalta toteutetulla laajalla muutosohjelmalla, jonka tavoitteena on ollut luoda tarvittavat kyvykkyydet dokumentaatiovaatimusten täyttämiseksi. Laadun ja kustannustehokkuuden seuranta tarkemmalla tasolla edistää palvelukeskuksen toiminnan läpinäkyvyyttä kannustaen palvelukeskusta samalla entistä tuloksellisempaan toimintaan. Palveluiden kustannuslaskentamallin dokumentointi mahdollistaa sen, että palvelukeskuksen tuottamia palveluita voidaan jatkossa läpinäkyvämmiin verrata soveltuvin osin vastaavien palvelukeskusten ja markkinoiden laatutasoihin sekä hintoihin. Tämä edistää myös palvelukeskuksen liiketoiminnallisten periaatteiden toteutumista, kun palveluiden kustannustehokkuus tulee osoittaa entistä läpinäkyvämmiin.

Erityiset laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden dokumentointivaatimukset edistäisivät palvelukeskuksen toiminnan avoimuutta sekä asiakasohjauksen toteutumista ja vaikuttavuutta, kun asiakkaat saisivat nykyistä kattavammin tietoja palvelukeskuksen tuottamista palveluista. Läpinäkyvä kustannusrakenne ja hinnoittelumallit tuottavat asiakkaille tietoa yhteisten palvelujen kustannustehokkuudesta ja siten mahdollistaa asiakkaille mahdollisuuden arvioida palvelujen kustannustehokkuutta TORI-lain 2 §:n 3 momentin osalta.

Palvelukeskuksen kattava laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden dokumentointi edesauttaa jatkossa myös valtiovarainministeriön ohjaustehtävien toteuttamista, niin yhteisten palvelujen ohjauksen, kuin palvelukeskuksen ohjauksen näkökulmasta.

Esitetyt muutokset 1 §:n luetteloon valtion yhteisistä perustietotekniikkapalveluista sekä esitetyt muutokset 5 §:n 1 momentin luetteloon palvelukeskuksen tehtävistä ovat pääosin selkeyttäviä ja eivät olennaisesti lisää palvelukeskuksen tehtäviä nykyisistä. Perustietotekniikkapalvelujen kattavuus täydentyy teknologisen kehityksen sekä asiakastarpeiden osalta siten, että palvelut koostuisivat ominaisuuksiltaan tarkoituksenmukaisista ja ymmärrettävistä kokonaisuuksista. Käytännössä palvelukeskus on toiminnassaan jo huomionnut tarpeet ja tuottaa tai on suunnittelemassa esitettävien palvelujen tuotannon laajentamista. Säännösten ajantasaistaminen ja täsmentäminen selkeyttävät palvelukeskuksen asiakkaille yhteisten palvelujen kattavuutta. Tarkoituksenmukainen palvelujen ryhmittely mahdollistaa myös valtiovarainministeriön ohjaustehtävän paremman kohdentamisen luettelon palveluihin. Ryhmittelyn tarkoituksena on myös antaa uudet perusteet palvelukeskukselle tarkastella palvelujen yhtenäistämisen astetta sekä palvelujen tuottamista palveluryhmittelyn sisällä.

6 Valmistelu

Asetus on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana asiaa on käsitelty palvelukeskuksen asiakasneuvottelukunnassa sekä palvelukeskuksen kanssa.

Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella lausuntopalvelussa ajalla 22.6.-15.8.2022. Lausuntoa pyydettiin palvelukeskuksen asiakkailta, ministeriöiltä, eduskunnan oikeusasiamieheltä sekä oikeuskanslerilta. Lausuntoja saatiin 22.

Yleisesti asetusmuutosta pidettiin kannatettavana ja tarpeellisenä. Toimintaympäristön muutos ja teknologinen kehitys perustelevat lausunnonantajien mielestä asetusmuutosta. Toisaalta osa lausunnonantajista nosti esille, että palvelukeskuksen palveluryhmiä asetuksessa tulisi uudistaa vielä laajemmin siten, että huomioon otettaisiin merkittävästi muuttunut ICT-palveluiden teknologinen kehitys ja tuotantomalleissa tapahtuneet muutokset. Valtiokonttorin näkemyksen mukaan tulisi luopua vanhahtavasta jaosta päätelaitteisiin, infrastruktuuriin ja tietoturvaan.

Asetuksen palveluryhmiin tehtäviä muutosehdotuksia pidettiin pääosin oikeasuuntaisina. Erityisesti tietoturva- ja valvontapalveluiden lisäämistä palveluryhmään pidettiin tärkeänä asiana.

Valtiokonttori toi lausunnossaan esille, että palveluryhmittelyn tulisi pohjautua palvelutuotantomalliin ja häivyttää teknologiariippuvuutta. Oleellista jäsentelyssä olisi se, ettei jakoa määrää teknologiset rajat vaan asiakastarpeet.

Tietoturva- ja valvontapalveluiden osalta Traficom ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kiinnittävät huomiota siihen, että olisi tarpeellista määrittellä tarkemmin tietoturvaa koskevien vastuiden jakautumisesta palvelukeskuksen ja asiakkaiden kesken, sillä vastuunjako näyttäytyy tällä hetkellä osittain epäselvänä.

Ympäristöministeriö nosti esille, että palvelukeskuksen tehtäviin kuuluvat pilvipalvelut ja niiden käyttöpalvelut vaatisivat tarkempaa määrittelyä. Useassa tapauksessa palvelukeskus pystyy vain jälleenyymään pilvipalvelun kapasiteettia. Pilvipalveluita käyttävät loppuasiakkaat tarvitsevat myös erilaisia käyttö- ja tukipalveluita.

Valtioneuvoston kanslia nosti lausunnossaan esille, että asetuksen perustelumuietiossa tulisi arvioida sitä, miten palveluryhmän muuttaminen vaikuttaa palveluiden käyttövelvoitteeseen laajuuteen.

Osa lausunnonantajista toivoi palveluryhmittelyä vietävän vielä yksityiskohtaisemmalle tasolle. Esimerkiksi Oikeusrekisterikeskus ja Väylävirasto ehdottivat automaatio- ja robotiikkapalveluiden lisäämistä palveluryhmittelyyn.

Asetusehdotukseen esitettyä sääntelyä koskien laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden kokonaisjärjestelyä pidettiin kannatettavana. Osa lausunnonantajista ehdotti tarkennuksia dokumentaation sisältöön. Maa- ja metsätalousministeriö piti lausunnossaan tärkeänä sitä, että asetustekstistä näkyisi selkeämmin se, että kokonaisjärjestelyyn kuuluisi myös alihankkijoiden toiminta.

Asiakasneuvottelukunnan osalta Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toivat esille, että asetuksessa olisi hyvä määrittellä asiakasneuvottelukunnan kokoonpanosta siten, että kokoonpanossa olisi nykyistä enemmän myös pieniä ja keskisuuria virastoja.

Valtori esitti lausunnossaan, että asetuksessa pitäisi määrittää muiden kuin valtionhallinnon virastojen ja laitosten mahdollisuus käyttää palvelukeskuksen palveluja.

Valtiovarainministeriö on ottanut lausuntopalautteen huomioon esityksen jatkovalmistelussa ja tehnyt muutoksia niin asetustekstiin kuin perustelumuietioon.

Laadunhallinnan ja kustannustehokkuuden kokonaisjärjestelyn osalta pykälään täsmennettiin sitä, että dokumentaation ei tarvitse välttämättä olla nimenomaisesti palvelukeskuksen tuottamaa, vaan se voi olla myös vaikkapa alihankkijan tuottamaa. Keskeistä on se, että palvelukeskus vastaa siitä, että ajantasainen ja oikea dokumentaatio on olemassa. Edelleen perustelumuiistioon täsmennettiin kokonaisjärjestelyn sisältöä sekä vaadittavan dokumentaation tasoa.

Palveluryhmittelyä koskeviin säännöksiin ei lausuntojen perusteella esitetä muutoksia. Esitetyssä palveluryhmittelyssä on huomioitu teknologinen kehitys ja toimintaympäristön muutos. Laajemmat muutokset edellyttäisivät TORI-lain uudelleen tarkastelua. Palveluryhmittelyyn liittyen lausunto kierroksen perusteella tarkennettiin kuitenkin perustelumuiistioon menettelyä siitä, kuinka asetuksessa määriteltyjen palveluryhmiin kuuluvat yksittäiset palvelut ja niiden sisällöt määräytyisivät palvelukeskuksen ja sen asiakkaiden välisissä yhteistyömenettelyissä, kuten palvelukeskuksen yhteistyöryhmien yhteydessä. Asetukseen ei ole tarkoituksenmukaista viedä liian yksityiskohtaista palvelumäärittelyä.

Palveluihin liittyvien vastuiden osalta ei voida asetustasolla määrittää tarkkaa vastuunjakoa palvelukeskuksen ja asiakkaiden välillä. Esimerkiksi tietoturvallisuuden vastuut perustuvat muuhun lainsäädäntöön, erityisesti tiedonhallintalakiin ja tietosuojalainsäädäntöön, eikä asetustasoisella sääntelyllä voida säätää tästä poikkeavasti.

Perustelumuiistioon tarkennettiin myös sitä, ettei nyt esitettävällä palveluryhmiä koskevalla muutoksella ole vaikutusta palvelujen käyttövelvoitteen laajuuteen.

Asiakasneuvottelukunnan kokoonpanoa ei nähdä tarkoituksenmukaiseksi määritellä asetustasolla, sillä kokoonpanoa voidaan joustavammin tarkastella aina uuden asiakasneuvottelukunnan asettamisen yhteydessä ja ottaa huomioon vallitsevat olosuhteet. Asiakasneuvottelukunnan tehtävien osalta asetukseen esitetään tarkennettavaksi se, että asiat asiakasneuvottelukunnassa tulee käsitellä ennakkolisesti siten, että asiakasneuvottelukunnalla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa asian ratkaisuun ennen päätöksentekoa. Täsmennys olisi tarpeellinen, jotta edistettäisiin tavoitettua asiakasohjauksen vaikuttavuudesta.

Asetukseen ei myöskään ehdoteta tarkennettavaksi palvelukeskuksen asiakkaita, sillä ne määräytyvät muun lainsäädännön, erityisesti hankintalainsäädännön perusteella.

Asetusehdotus on tarkastettu laintarkastuksessa.

7 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.11.2022.

8 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.